

Mreža dubrovačkih konzulata

Rudimir Roter

Posljednjih godina mnogi su naši historičari posvetili zasluženu pažnju starim dubrovačkim konzulatima. Iz njihovih rasprava i studija, obrađenih na osnovu arhivskih dokumenata, vidi se, da se institucija konzulata, najprije izrazito trgovačkih, a kasnije znatnim dijelom i diplomatskih predstavništava države i vlade, počela razvijati vremenski relativno vrlo rano. U ustrojstvu svojih prvih konzulata, koji su utemeljeni najprije u žarištima kopnenih, a kasnije i u središtima pomorskih putova, Dubrovačka republika nije zaostajala za drugim u ono doba naprednim zemljama Evrope. Tako je djelovanje prvih konzulata historijski zabilježeno već u trinaestom stoljeću. Budući da su prvi osnovani konzulati u praksi opravdali određenu svrhu, Dubrovačka republika je osnivala ove svoje institucije u svim važnijim središtima, s kojima je već podržavala razvijene trgovačke veze ili gdje je moglo biti izgleda za razvitak trgovačkog pomorskog prometa. Središta dubrovačkih konzulata tokom vremena postale su gotovo sve važnije mediteranske luke, u koje su dolazili dubrovački trgovački brodovi kao žive veze i prenosnici prometa, što ga je Dubrovnik podržavao u svojoj posredničkoj ulozi na razmeđu između tri glavna kontinenta onodobnog centralnog i najvažnijeg dijela svijeta, te općeg privrednog i kulturnog života čovječanstva.

Bujni razvitak dubrovačke trgovine, te već spomenuti očiti dokazi korisnosti konzulata upućivali su Dubrovnik, da i u predpotresnom razdoblju osnuje čitav niz institucija širom Sredozemlja. Međutim, u osamnaestom stoljeću, kada se Republika oporavila od goleme katastrofe, konzulati su bili naročito mnogobrojno razvijeni. Gustu mrežu konzulata Dubrovačke republike, a ujedno središta i pravce dubrovačke pomorske trgovine u ono vrijeme pokazuje najbolje jedna geografska karta u našem Pomorskom muzeju, na kojoj su ucrtana sva mjesta, u kojima su postojala ova trgovačko-diplomatska predstavništva. Gotovo sva važnija lučka središta na Mediteranu i na drugim morima, njegovim rukavima, pa čak i u nekim lukama na Atlantiku, postojali su konzulati Dubrovačke republike.

Već prvim pogledom na ovu geografsku kartu, možemo uočiti dvije značajne činjenice. Ona u prvom redu dokazuje, da je dubrovačka pomorska trgovina u ono vrijeme bila veoma razgranata, te ujedno potkrepljuje tvrdnju, da je trgovačka mornarica ovoга grada i poslije strahovitog potresa 1667. godine našla svoj put obnove i uspona. Konzularna karta dokazuje vitalnost Dubrovnika, koji nije ostao skršen i nemoćan, već se naprotiv preko svojih sinova pomoraca nanovo afirmirao kao moćan posrednik u velikim prostorima i političkim prilikama razdvojenog svijeta.

